

Editurile Eikon și Școala Ardeleană din Cluj-Napoca. Cartea finalizată la sfârșitul lunii iunie 2016 a fost lansată în cadrul Festivalului de Muzică Veche, desfășurat la Miercurea Ciuc în perioada 14-17 iulie. Prezentarea a fost realizată de către lector univ. dr. Tibor Magor Benedek, de la Universitatea de Arte din Târgu Mureș. Angajat într-un dialog inspirat pe care l-a realizat cu autoarea, pe scena Festivalului, Tibor Magor Benedek a subliniat faptul că volumul „este un îndrumar” și l-a recomandat publicului prezent. Spectatorii au reacționat la sugestia acestuia, cărțile expuse fiind epuizate. Elena Maria Șorban a ținut să aducă un elogiu școlii Ferenc László (fondatorul Societății Române Mozart, unul dintre directorii artistici ai Festivalului de Muzică Veche din Miercurea-Ciuc) căreia îi aparține, și a precizat că „e foarte greu să scrii o carte pentru că la sfârșit îți dai seama că multe lucruri le-ai fi făcut altfel”. Ceea ce ar fi făcut altfel reprezintă un motto, care ar fi purtat semnătura lui Ferenc László: într-un interviu acordat muzicologului Oleg Garaz, acesta își exprima părerea că „Publicistul muzical înăscut are darul de a putea face din problemele muzicii probleme de interes obștesc” (<http://www.agero-stuttgart.de/REVISTA-AGERO/CULTURA/laszlo-ferenc.htm>).

Structurat în trei părți, volumul include *Istorie și prezent*, *Studii de caz* și *Cronica muzicală în lupta cu timpul și cu timpurile*, fiind echilibrat de *Intențiile* de început ale autoarei și de un *Epilog subiectiv*, urmat de *Bibliografie selectivă* și *Index*. Prefațată de Oana Bălan, cartea se adresează, așa cum mărturisește autoarea în *Intenții*, compozitorilor, interpreților, organizatorilor, spectatorilor. „Dar un volum pe tema festivalurilor din România – fie ele de muzică cultă – este, de fapt, o carte fără sfârșit!...”.

În prima parte, după o scurtă prezentare a „practicilor festivaliere europene”, autoarea expune festivaluri de muzică cultă din România, începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și până în prezent. Apoi sunt menționate festivalurile itinerante, cele așa-zis antice, medievale sau baroce, cele pentru copii și tineri, studențești, într-o sistematizare proprie.

Studiile de caz includ „începuturile de cronicar muzical, în anii 1980” și articole despre 27 de festivaluri naționale și internaționale din România și din Republica Moldova, în care sunt prezentate aspecte obiective și subiective, dar și comentarii actualizate cu privire la propriile scrieri.

Cronica muzicală în lupta cu timpul și cu timpurile debutează cu un motto din *Faust* de Goethe: „Clipă, stai, oprește-ți zborul”. Dincolo de prezentarea cronicii

muzicale, a stilurilor și subgenurilor care o formează, este disputată „receptarea cronicii muzicale” și sunt oferite „recomandări pentru cronicarii muzicali în devenire”: «Binecunoscutul îndemn enescian „să vibrezi și să îi faci și pe alții să vibreze” este sarcina de onoare a celui care scrie despre muzică».

„Cartea are peste 500 de personaje, dintre care o parte au fost prezente la Festivalul de Muzică Veche din Miercurea-Ciuc”, a menționat Elena Maria Șorban.

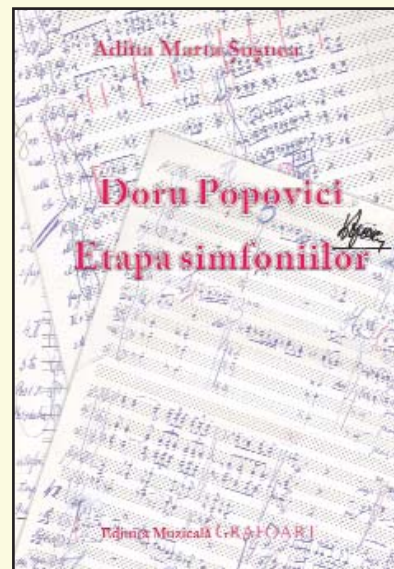
Autoarea a mai publicat la Editura Eikon „Muzica clasică și romantică”, „Muzica veche, o istorie concentrată”, „Muzica nouă”, „Noi și istoria muzicii. Permanențe creative”, având în lucru în acest moment volumul „Muzicologie educativă. Ghid practic și îndreptar terminologic”.

Cătălina CONSTANTINOVICI

Maestrul Doru Popovici

Am primit de curând un volum semnat de muzicologul dr. Adina Marta Șuşnea apărut la Editura Muzicală Grafoart, *Doru Popovici – Etapa simfoniilor*. Bucuria de a avea în mână o foarte documentată și amănunțită analiză a unora dintre cele mai importante lucrări ale Maestrului a fost dublată de satisfacția de a vedea că seniorii componisticii muzicale românești sunt

încă în atenția specialiștilor în domeniu, deși asemenea gesturi sunt sporadice și, din păcate, nu sunt sprijinite și de prezența lucrărilor muzicale în viața de concert.

Mi-am amintit atunci o convorbire cu Doru Popovici, care a avut loc cu câteva luni înainte și în care Maestrul își exprima regretul că nu mai poate participa la viața

muzicală a țării decât cu condeiul în mână (fiind în imposibilitatea fizică de a se mai deplasa), un condei foarte versat nu numai în scrierea muzicală, dar și în cea publicistică și literară. Domnia sa își amintea cu mândrie sintagma cu care fusese caracterizat de un alt important compozitor al nostru, Theodor Grigoriu, care îl numise „ultimul zimbru” al muzicii românești, deși ar părea nepotrivită pentru un compozitor și poet sensibil cum este Doru Popovici. Citind volumul mai sus amintit, am aflat indicația că această caracterizare ar fi formulat-o, cu ani în urmă (cel puțin 30), decanul de vârstă de atunci al muzicii românești, bănațean de origine ca și Doru Popovici, Maestrul Zeno Vancea. Cine a formulat-o nu mai contează. Cert este că Doru Popovici este renumit ca

luptător înfocat pentru valorile culturii muzicale românești (și nu numai), cu simț justițiar și tenacitate neclintită de o viață.

Cunoscut mai ales din emisiunile Radiofonice, realizate ani de-a rândul cu vervă critică și probitate profesională, dar mai ales cu o mare dragoste pentru adevărata cultură, pentru promovarea muzicii românești de calitate, a interpreților valoroși și a creatorilor de prestigiu, Maestrul Doru Popovici nu s-a dezmințit în consecvența urmăririi traseului său creator, bazat pe valorificarea tradițiilor seculare ale melosului românesc, izvorât din cântul popular și din cel psaltic, de strănă.

Volumul *Doru Popovici - Etapa simfoniilor*, realizat de doamna Adina Șușnea, pune în evidență tocmai aceste calități ale compozitorului, muzicologului și omului de presă (radio) care este Maestrul. Perioada aleasă spre a fi analizată reprezintă un moment de vârf în creația compozitorului, hotărâtor în evoluția sa următoare. Am putut urmări, prin intermediul analizelor celor patru simfonii, tendințele creatoare străbătute de Doru Popovici, de la anii tinereții, atrași și influențați de modernismul unor tehnici expresionist-atonale (seriale), până la maturizarea artistică, acel moment hotărâtor în evoluția sa spirituală, care l-a îndreptat spre melosul românesc autentic, acela care definește identitatea unui popor creator în domeniul culturii muzicale.

Este binecunoscută lucrarea sa orchestrală *Codex Caioni*, inspirată de melodiile existente în acest codice medieval, evidențiată prin limpiditatea tratărilor timbrale, suplețea și simplitatea expresivă a desfășurărilor muzicale polifonice, fascinantă atât pentru interpreți cât și pentru public. Filonului folcloric, exploatat aici, i se adaugă cel bizantin, care apare și în lucrările sale datând din aceeași perioadă cu *Simfonia a III-a „Bizantină”*: *Poemul bizantin*, *Două arii bizantine pentru bas și orchestră* (toate purtând număr de opus 33), dar și lucrările de mai târziu: *Sonata bizantină pentru vioară solo* (op.125), *Sonata bizantină pentru violoncel solo* (op.129), *Sonata bizantină pentru oboi solo* (op.147), *Frescă bizantină pentru fagot solo* (op.136), *Cantata bizantină* pentru voce înaltă, oboi, fagot și pian (op.148), *Lieduri în stil bizantin* (op.149).

Volumul doamnei Șușnea evidențiază de asemenea pasiunea constantă a Maestrului Doru Popovici pentru cultura universală (în special cea Medievală sau a Renașterii, în care își află corespondență personalitatea sa de spirit renașcentist), pentru figuri proeminente românești și universale, ce și-au pus amprenta pe traseele ascendente ale culturii umanității. Omagii aduse prin intermediul muzicii le sunt dedicate lui Palestrina, Eminescu, Țuculescu, Iorga ș.a., dar și volume muzicologice dezvăluind taine ale unor epoci mirifice din istoria muzicii, precum: *Cântec flamand*, *Muzica elisabetană*, *Arta trubadurilor*, *Cântec iberic*, *Gesualdo di Venosa* (Premiul U.C. din Iugoslavia), *Muzica românească contemporană* (Premiul Academiei RSR) etc., sau romanul *Cântec în extaz* sunt tot atâtea coordonate

spirituale ce formează personalitatea complexă a Maestrului Doru Popovici.

Într-un spațiu editorial restrâns al unei reviste este greu să cuprinzi o întreaga viață. Cartea însăși a muzicologului dr. Adina Șușnea este o incitantă deschidere de drum spre cunoașterea, analiza, aprofundarea și înțelegerea unei creații atât de vaste și complexe.

Maestrul Doru Popovici merită o mai atentă aplecare asupra creației și personalității sale în contextul culturii muzicale românești contemporane și nu numai. „Să dăm compozitorilor ce este al compozitorilor” și să-i prețuim atât cât îi avem printre noi și pot să ne ofere atât de multe din experiența lor, dar și atunci când nu mai sunt aici, pentru că tot ce au creat este un bun patrimonial și ne definește identitatea noastră culturală (muzicală) românească în contextul european, universal.

Mihaela MARINESCU

Maria Chifu – Repere ale evoluției fagotului...

Repertoriul pentru fagot s-a dezvoltat considerabil în muzica românească după a doua jumătate a secolului

XX. Repere analitice, din nefericire, sunt prea puține în raport cu cantitatea de lucrări compuse pentru acest instrument. Aș îndrăzni să spun că în muzicologia românească ele nu există ori, dacă sunt, nu sunt ușor de identificat, chiar la o căutare mai atentă.

Interpreta Maria Chifu a abordat această temă extrem de interesantă și utilă, a repertoriului pentru

fagot în muzica românească contemporană, mai întâi în teza ei de doctorat susținută în 2011 și cinci ani mai târziu, după revizuri și completări în cartea cu titlul „Repere ale evoluției fagotului în muzica instrumentală și camerală românească contemporană”.

Lansarea volumului a avut loc pe 21 iunie 2016 la sala Dinu Lipatti a Universității Naționale de Muzică din București, în același loc în care autoarea a susținut teza despre care vorbeam puțin mai devreme. La eveniment au fost prezenți și au luat cuvântul domniile prof.univ.dr. Șerban Dimitrie Soreanu și prof.univ.dr. Miltiade Nenoiu. Nu este prima dată când observăm un traseu frumos, o transformare sau mai bine zis, o îmbinare de calități între un interpret și un muzicolog în devenire – pentru că volumul este rezultatul unei cercetări